

УДК 378.147:355.271

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.336701>

Тетяна Ілащук, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри пропедевтики
внутрішніх хвороб Буковинського державного медичного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0094-8315>

Катерина Бобкович, кандидат медичних наук, доцент кафедри пропедевтики
внутрішніх хвороб Буковинського державного медичного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5783-2412>

Наталія Давидова, кандидат медичних наук, доцент кафедри біоорганічної і біологічної хімії
та клінічної біохімії Буковинського державного медичного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4405-8696>

Наталія Бачук-Понич, кандидат медичних наук, доцент кафедри пропедевтики
внутрішніх хвороб Буковинського державного медичного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3875-5359>

Василь Присяжнюк, доктор медичних наук, професор кафедри пропедевтики
внутрішніх хвороб Буковинського державного медичного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8932-9512>

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ MOODLE ЯК СПОСОБУ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Нами проаналізовано зв'язок між успішністю та частотою використання платформи Moodle студентами-медиками в умовах воєнного стану. Оцінено академічні результати 186 учасників на основі кафедральної приналежності: клінічна (пропедевтика внутрішньої медицини) та теоретична (біохімія) дисципліни. Статистичний аналіз виявив сильну кореляцію між частотою використання платформи та успішністю на кафедрах теоретичного та клінічного спрямування. Інтеграція елементів дистанційного навчання сприяє покращенню успішності студентів-медиків у воєнний час.

Ключові слова: воєнний стан; дистанційна освіта; вища медична школа; Moodle.

Рис. 3. Літ. 13.

Tetiana Ilashchuk, Doctor of Sciences (Medical), Professor, Head of the Propedeutic of
Internal Diseases Department, Bukovinian State Medical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0094-8315>

Kateryna Bobkovych, Ph.D. (Medical), Associate Professor of the Propedeutic of
Internal Diseases Department, Bukovinian State Medical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5783-2412>

Nataliia Davydova, Ph.D. (Medical), Associate Professor of the Bioorganic and Biological Chemistry and
Clinical Biochemistry Department, Bukovinian State Medical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4405-8696>

Nataliia Bachuk-Ponych, Ph.D. (Medical), Associate Professor of the Propedeutic of
Internal Diseases Department, Bukovinian State Medical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3875-5359>

Vasyl Prisyazhnyuk, Doctor of Sciences (Medical), Professor of the Propedeutic of
Internal Diseases Department, Bukovinian State Medical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8932-9512>

USING THE MOODLE SYSTEM AS A WAY OF OPTIMIZING THE EDUCATIONAL PROCESS UNDER THE CONDITIONS OF THE MARTIAL STATE

The aim of this study was to analyze the relationship between academic performance and the frequency of using the Moodle distance learning platform among medical students, as well as to assess specific features and identify the main challenges encountered during the learning process under martial state.

The overall academic results of 186 medical students were examined. Students' educational achievements were evaluated as a factor determining academic success in relation to the number of visits to the Moodle server. Two subgroups (90 students each) were analyzed based on departmental affiliation: a clinical discipline (Propaedeutics of Internal Medicine) and a theoretical discipline (Biochemistry). Statistical analysis of student activity in Moodle revealed a strong correlation between the frequency of platform usage and academic performance in the Department of Propaedeutics of Internal Medicine. A similar pattern was observed when analyzing the correlation between Moodle usage and learning outcomes in theoretical disciplines,

using the example of the Department of Bioorganic and Biological Chemistry and Clinical Biochemistry. Thus, the integration of distance learning elements, particularly the Moodle platform, contributes to improved academic performance among medical students during wartime.

The use of Moodle allowed continuous access to learning materials, facilitated asynchronous interaction, and supported formative assessment processes, even in conditions of limited connectivity and frequent power outages. The study highlights the dual role of Moodle: as a tool for sustaining educational continuity and as a mechanism for fostering learner autonomy, self-regulation, and digital competence. However, challenges such as a lack of centralized course certification, insufficient methodological support, and varying levels of digital literacy among faculty were identified.

Combining synchronous online sessions with Moodle-based resources forms an effective hybrid learning model. The results provide evidence-based support for the broader adoption of blended and distance learning formats in medical universities, not only in crisis situations but also as a sustainable component of modern higher education systems.

Keywords: martial state; distance education; high medical school; Moodle.

Постановка проблеми. Світова система освіти потребує постійної модернізації для відповідності науково-технічному прогресу в контексті формування інноваційної економіки [9]. Актуальність проблеми зростає в умовах сучасних викликів, спочатку пандемії коронавірусу SARS-COV-2, а зараз воєнного стану, що зміщує акцент на дистанційну освіту зі збільшенням відсотка самостійної роботи здобувачів.

Раптове повномасштабне вторгнення росії внесло корективи в навчальний процес в Україні. З одного боку, заклади вищої освіти, враховуючи досвід ковідного періоду, відновили процес викладання за допомогою методик онлайн-комунікації та інформаційних технологій [1]. Проте, з іншого боку, часті повітряні тривоги, а в деяких частинах країни і активні бойові дії, спричинили нові перешкоди: проблеми з електроенергією, а звідси – нестабільний інтернет, підвищена стресовість усіх учасників навчального процесу, проблеми з безпекою, що вимагає нових підходів до освітнього процесу [2]. Окремими викликами перед вищою освітою України у часі воєнного стану постали знищення інфраструктури міст і закладів освіти, зменшене фінансування тощо [8].

Водночас якісна освіта залишається пріоритетом, що є виразом соціальної справедливості, і на що спрямовані основні положення Закону України “Про освіту”. Світовий досвід показує, що прогрес досягається там, де цінуються передові технології освітнього процесу (Закон України “Про освіту”, 2017). Тому важливим аспектом є вивчення ролі методик дистанційного навчання в умовах вище зазначених ризиків.

Метою дослідження є аналіз взаємозв’язку між успішністю та частотою використання сервера дистанційного навчання Moodle у навчанні студентів-медиків, а також оцінка особливостей та виявлення основних проблем під час дистанційного навчання в умовах воєнного стану.

У роботі використано сукупність загальнонаукових методів: теоретичний аналіз, синтез, порівняння, узагальнення. Предметом дослідження були наукові статті, відповідні нормативні акти та низку рішень і постанов.

Огляд літератури. Аналіз положень “Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті” засвідчує важливість розвитку національної системи освіти, враховуючи досягнення європейської та світової спільноти, де пріоритетами є демократизація освіти та впровадження нових форм, методів і прийомів. Водночас слід констатувати, що сучасна система освіти в Україні не відповідає вимогам української державності, що відображається в невідповідності освіти потребам особистості, суспільним потребам та світовим досягненням людства. Тому пріоритетом української системи освіти сьогодні є підвищення якості освіти. З огляду на зазначене, впровадження дистанційного навчання є одним із ефективних шляхів покращення освіти, що набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану [13].

Звісно, дистанційна освіта – це новий вид навчання, який почав впроваджуватися в останній третині ХХ ст. Цьому сприяла інтеграція новітніх технологій в освітній процес (комп’ютеризація та інтернет-технології). У сучасних умовах інтернет-технології є широкодоступним ресурсом, що забезпечує можливість оперативної передачі, отримання та обробки інформації в усіх галузях наукових знань, зокрема й у медицині [3]. Сьогодні, в сучасних українських реаліях, враховуючи військову агресію, як ніколи актуальним є впровадження дистанційної освіти, яка спрямована на реалізацію прав кожного громадянина на здобуття якісної професійної кваліфікації. Слід зазначити, що низка наукових праць провідних українських та зарубіжних вчених спрямована на успішне вирішення проблеми. Перспективною є інтерпретація дистанційної освіти вчених Т. Марусей та Т. Білик, які стверджують, що дистанційна освіта передбачає високотехнологічний підхід до процесу передачі знань та створює систему масового навчання протягом життя, глобального обміну інформацією. Розвиваючи свою ідею, вчені зазначають, що завдяки впровадженню системи відбувається найбільш адекватна та гнучка відповідь на потреби суспільства в контексті підготовки висококваліфікованих фахівців. Вчені звертають нашу увагу на те, що система дистанційної освіти підвищує ефек-

тивність та якість навчання завдяки додатковим можливостям пізнання реальності, самопізнання, особистісного розвитку; управлінню та моніторингу освітнього процесу (контроль, корекція навчальних результатів, комп'ютерне педагогічне тестування та психодіагностика, передача науково-методичного досвіду, інтелектуальна дозвілєва діяльність) [6].

Також заслуговує на увагу точка зору науковця С. Федорченка щодо дистанційної освіти. Він зазначає, що освіта – це високотехнологічний продукт науково-технічної революції, який широко використовує ідею маркетингового підходу до обслуговування студентів, що пояснює його актив-

не поширення у світі [7].

Дуже важливо, що дистанційна освіта базується на модульному принципі [4]. Організація навчання в інституційній формі здійснюється відповідно до навчального плану навчального закладу. Дистанційна освіта може бути реалізована шляхом використання дистанційних форм навчання як окремої форми навчання, так і для забезпечення навчання в різних формах навчання чи їх поєднанні. Навчальний час у разі дистанційного навчання визначається навчальним закладом.

Під час впровадження дистанційного навчання дуже важливим моментом є вибір типу дистанційної освіти (рис.1).

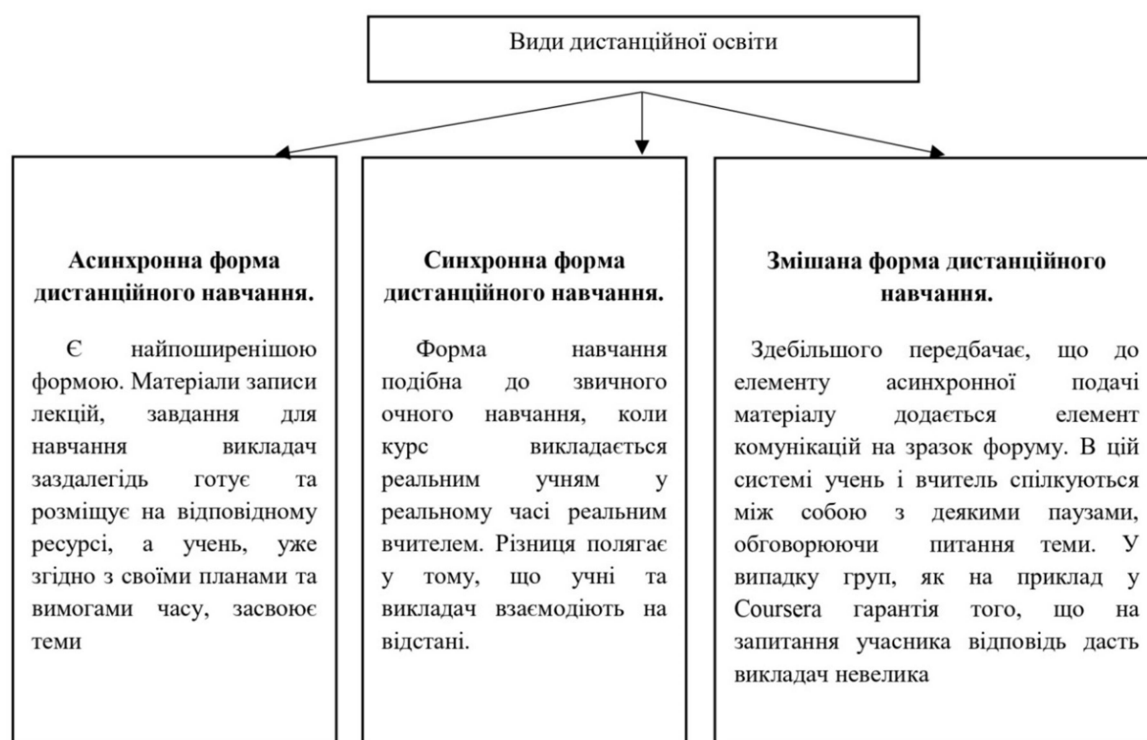

Рис. 1. Види дистанційної освіти

Аналізуючи різновиди дистанційної освіти, ми (чи БДМУ) віддаємо перевагу гібридній формі навчання, яка забезпечує найбільш тісну взаємодію між студентами та викладачами, що, у свою чергу, в найбільшій мірі відповідає інтересам здобувачів освіти. Але, головною перевагою цієї форми навчання є її зручність: 1) студенти самостійно обирають час і місце для навчання; 2) заміна письмових конспектів електронними ресурсами та новітніми методами навчання, постійні консультації з викладачем надають цій формі самоосвіти додаткові переваги перед іншими. Проте, в умовах воєнного стану та частих повітряних тривог акцент дуже часто зміщується саме на асинхронну форму навчання.

Важливим моментом у впровадженні дистанційного навчання є визначення його особливостей, які дають чітку відповідь щодо його корисності (рис. 2).

Розглядаючи дистанційне навчання як одну з найпрогресивніших форм освіти, за якої студент може отримати повний спектр необхідних знань (передбачених навчальною програмою), не наражаючи себе на небезпеку під час воєнного стану, слід зазначити, що в Україні сьогодні така система впроваджена, і вона базується на таких принципах [5]: 1) безперервність, що означає забезпечення дистанційної освіти на всіх рівнях, що прийняті в системі безперервної освіти в Україні; 2) демократизація, що полягає в наданні рівних можливостей

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ MOODLE ЯК СПОСОБУ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

усім навчальним закладам у вирішенні правових, освітніх, методичних, фінансово-економічних питань; 3) інтеграція, що передбачає віртуальну електронну бібліотеку курсів дистанційного навчання, банків даних та баз знань із захистом авторських

прав; 4) глобалізація, що означає відкритість інформаційних ресурсів та організацію освітніх процесів з використанням телекомунікаційних мереж, включаючи мережу Національної академії наук України.

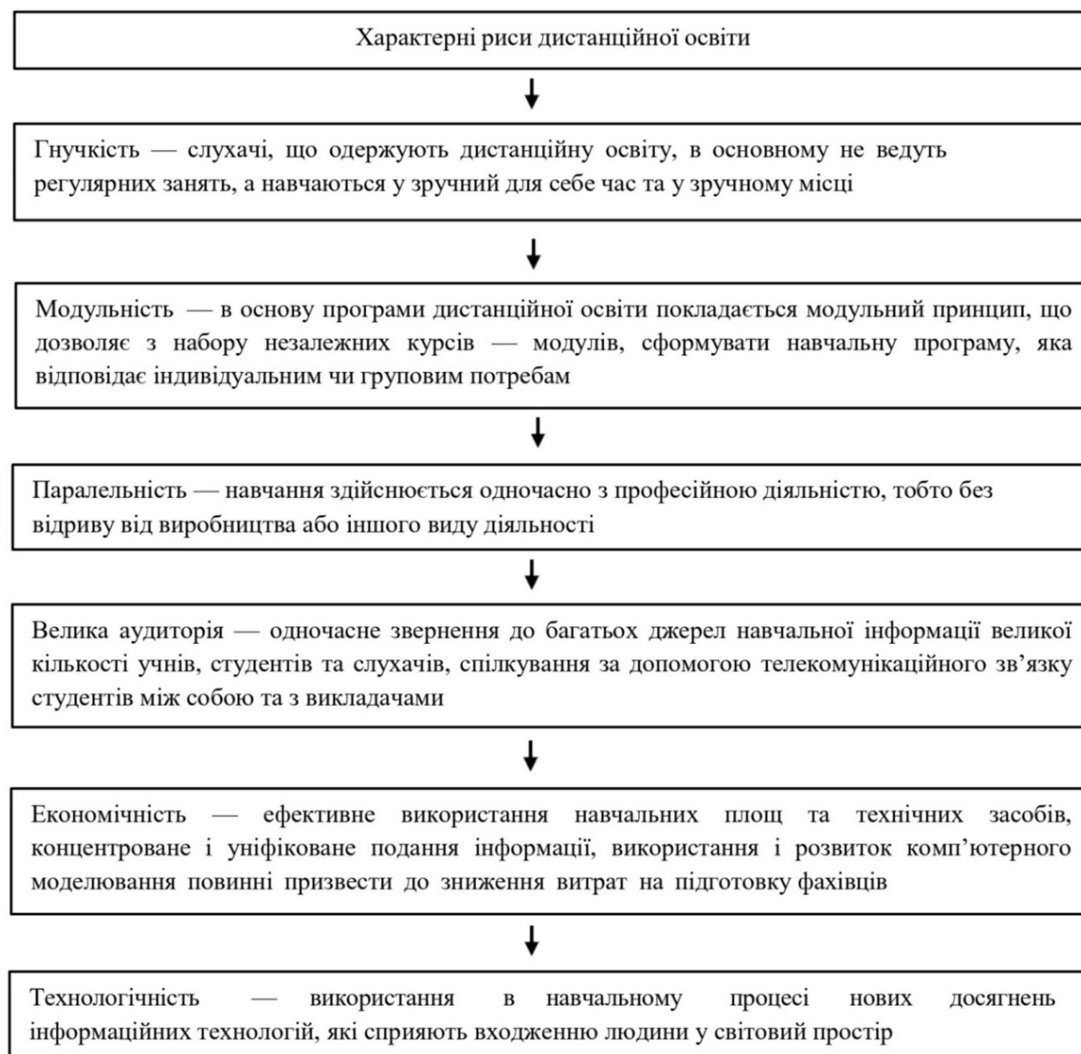

Рис. 2. Характерні риси дистанційної освіти

Методологія. Проаналізовано загальну успішність 186 студентів-медиків клінічної та теоретичної кафедр Буковинського державного медичного університету. Оцінювання успішності студентів, як одного із ключових факторів ефективності навчання, здійснювалося в контексті взаємозв'язку з кількістю відвідувань сервера дистанційного навчання Moodle. Аналіз успішності проводився у студентів, розділених на дві групи залежно від кафедр: 1-ша група включає кінцеві результати студентів у процесі вивчення клінічної дисципліни – пропедевтики внутрішньої медицини; 2-га група включає результати модульного контролю з теоретичної дисципліни - біологічної хімії.

Статистичну обробку результатів здійснено з використанням критерію χ^2 (Пірсона) для оцінки достовірності відмінностей між показниками успішності обох груп залежно від кількості відвідувань платформи Moodle. Рівень статистичної значущості приймався на рівні $p < 0,05$.

Результати дослідження та обговорення. Враховуючи виклики останніх років, навчальний процес у Буковинському державному медичному університеті у період пандемії коронавірусу та на початку військової агресії проводився дистанційно з практичними заняттями в синхронному режимі з використанням платформи Google Meet та широким використанням системи Moodle. Ми проана-

лізували підсумкову успішність студентів у цей період, яка включає оцінку підсумкового модульного контролю та поточних результатів навчання студентів медичного факультету Буковинського державного медичного університету.

Статистичний аналіз активності студентів у системі Moodle виявив високу кореляцію між частотою використання платформи ($5,29 \pm 1,61$) та успішністю навчання студентів ($143,78 \pm 11,3$) на кафедрі пропедевтики внутрішньої медицини. Критерій Пірсона становить $r = 0,905$. Подібна закономірність спостерігається при аналізі кореляції між використанням Moodle та результатами навчання з теоретичних дисциплін на прикладі кафедри біоорганічної та біологічної хімії та клінічної біохімії ($7,64 \pm 1,96$ та $133,68 \pm 8,61$ відповідно). Критерій Пірсона становить $r = 0,901$. Порівняльний міждисциплінарний аналіз виявив тенденцію до частішого використання системи Moodle студентами з нижчими успіхами у вивченні біохімії. Це свідчить про те, що встановлена кореляція виникає при оцінюванні в межах однієї дисципліни, а частота використання може залежати від того, наскільки складним є матеріал для вивчення відповідно до навчальної програми дисципліни.

Ефективність використання Moodle простежується у статтях європейських вчених, зокрема під час вивчення моделі електронного навчання у вищих навчальних закладах Сербії, Боснії та Герцеговини і Литви. Серед іншого, було визначено вісім факторів, які впливали на задоволеність використанням електронного курсу (поведінковий намір використовувати в майбутньому, комуні-

кація, формат, якість інформації, ефективність, сприйнята корисність, задоволеність та якість системи) [11].

Використання системи Moodle сприяє впровадженню новітніх технологій та покращує освітній процес спільного колективного вирішення навчальних завдань, допомагає обмінюватися знаннями, дає студентам можливість взаємодіяти з матеріалами, викладачами та один з одним. Слід зазначити, що навіть найкраща система освіти не є ідеальною. У використанні дистанційної освіти виявлено відсутність централізованої системи сертифікації та акредитації електронних курсів; високу складність створення методичних матеріалів для дистанційного навчання; відсутність захисту авторських прав на освітнє програмне забезпечення від «злому»; психологічну та комп'ютерну неготовність викладачів; значні витрати на матеріальну базу. Але, незважаючи на проблемні ситуації, що виникають при використанні дистанційного навчання, його ефективність очевидна.

Не менш важливим моментом у впровадженні дистанційної освіти є вибір «платформи» як її основи. Дослідження показують, що найпоширенішими платформами сьогодні є Learning Space, Top Class, WebCT (версії 3-6), Black Board, Moodle. Усі перелічені вище системи, як показав досвід і практика, схожі між собою за своїм функціоналом. Водночас, з огляду на функціональні можливості та потенціал, найбільш доцільним є використання програми Moodle, є яка є безкоштовною системою управління навчанням (LMS) з відкритим кодом (Moodle – Open-source learning platform) (рис. 3):

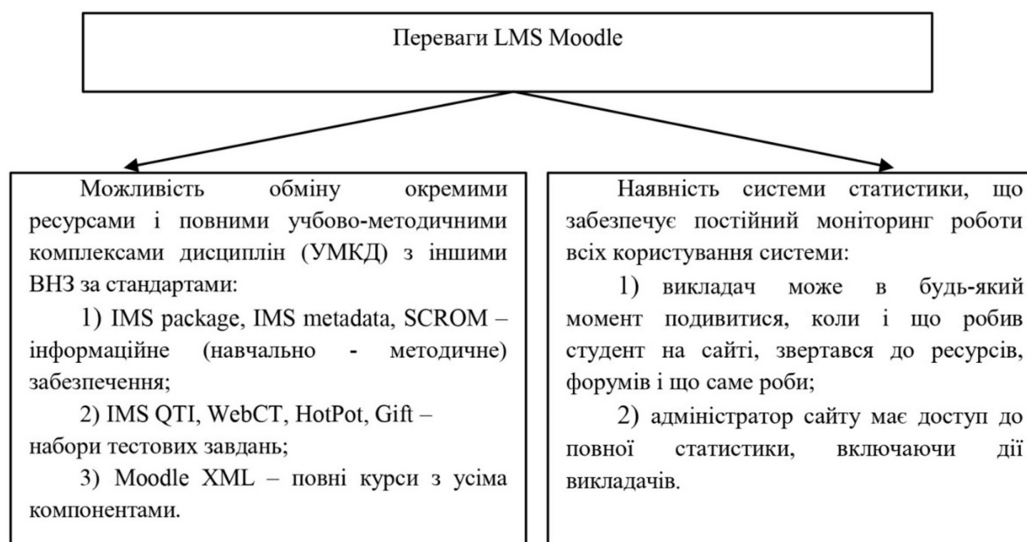

Рис. 3. Переваги LMS Moodle

Частота використання Moodle часто залежить від задоволеності студентів результатами навчання, що визначається якістю електронного навчання.

Результати показують, що якість інформації є найважливішим показником задоволеності студентів в умовах високої комунікації. Ці фактори

можуть посилюватися комбінованими механізмами освітнього процесу, такими як змішане та віртуальне навчання [10]. Сьогодні електронне навчання стало частиною складної інфраструктури, яка зараз вважається критично важливою для вищої освіти. Різні технології використання Moodle призводять до покращення набутих знань та оптимізації освітнього процесу в умовах сучасних викликів [12]. Виходячи з вищезазначеного, враховуючи проблеми, які можуть виникнути під час впровадження дистанційного навчання в Україні, ми пропонуємо наступний комплекс організаційних заходів для забезпечення належного рівня викладання в умовах воєнного стану: 1) враховуючи індивідуальні особливості навчальних закладів, надати їм більше самостійності у впровадженні технологій дистанційного навчання; 2) для отримання необхідного набору знань студенти повинні поєднувати дистанційне навчання з іншими формами навчання; 3) створення центрів підготовки викладачів до використання технологій дистанційного навчання; 4) розробка комплексу стандартів, спрямованих на досягнення максимальної ефективності впровадження дистанційного навчання.

Висновки. 1) з метою забезпечення максимальної безпеки усіх учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану, слід впроваджувати активну дистанційну освіту з можливістю ширшого використання асинхронного компоненту; 2) дистанційна освіта сприяє заміні традиційних форм отримання знань електронними ресурсами та новітніми методами; 3) дистанційна освіта допомагає уникнути багатьох незручностей та проблем, що виникають у сучасних умовах, розвиває інформаційну культуру; 4) використання платформи Moodle сприяє підвищенню успішності студентів у Буковинському державному медичному університеті як на теоретичних, так і на клінічних кафедрах.

Подальше удосконалення методів дистанційного навчання сприятиме удосконаленню навчального процесу в складних реаліях сучасного світу, що постійно змінюються.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ашиток Н., Галь Ю. Проблеми впровадження цифрових технологій в дистанційне навчання у вищій школі. *Молодь і ринок*. 2021. №11–12 (197–198). С. 33–38.
2. Василенко В., Борсуковська А., Яворська Ю. Особливості використання інструментів дистанційного навчання у закладах вищої освіти під час воєнного стану. *Вісник Книжкової палати*. 2023. № 7. С. 16–23.
3. Волосовець А.О., Слонецький Б.І., Зозуля І.С., Боброва, В.І., Івашченко, О.В., Вербицький, І.В., Савченко, Д.С. Особливості дистанційного навчання в рамках післядипломної підготовки лікарів з медицини невідкладних станів. *Медична освіта*. 2020. № 3. С. 5–8.
4. Горбатюк О.В. Дистанційна освіта в Україні: особливості та основні проблеми. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2020. № 28. С. 15–25.

5. Клокар Н.І. Методологічні основи запровадження дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації. 2012. *Шлях освіти*. № 4 (46). С. 38–41.

6. Марусей Т.В., Білик Т.Л. Сучасні тенденції розвитку дистанційної освіти в Україні. *Science, Research, Development. Pedagogy*. 2018. № 8. С. 14–17.

7. Федорченко С.В. Дистанційна освіта та місце психологічного забезпечення в ній. 2019. *Молодий вчений*. № 9 (73). С. 51–54.

8. Шевчук І., Шевчук А. Освітня аналітика крізь призму війни: виклики та можливості для вищої школи України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-80> (дата звернення 14.06.2025)

9. Altbach P.G., Reisberg L., Rumbley L.E. Trends in Global Higher Education: Tracking an Academic Revolution. Brill. 2019. pp. 17–19.

10. Costello E. Opening up to open source: looking at how Moodle was adopted in higher education. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*. 2013. № 28(3). pp. 187–200. DOI: 10.1080/02680513.2013.856289

11. Damnjanovic V., Jednak S., Mijatovic I. Factors affecting the effectiveness and use of Moodle: students' perception. *Interactive Learning Environments*. 2015. № 23 (4). pp. 496–514. DOI: 10.1080/10494820.2013.789062

12. Perez-Perez M., Serrano-Bedia A-M., Piguere G.G. An analysis of factors affecting students' perceptions of learning outcomes with Moodle. *Journal of Further and Higher Education*. 2020. № 44 (8). pp. 1114–1129. DOI: <https://doi.org/10.1080/0309877X.2019.1664730>

13. Sherman M., Puhovskiy E., Kambalova Y., Kdyrova I. The future of distance education in war or the education of the future (the Ukrainian case study). *Futurity Education*. 2022. № 2(3). pp. 13–22. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED/2022.10.11.30>

REFERENCES

1. Ashytok, N. & Hal, Yu. (2021). Problemy vprovadzhennia tsyfrovyykh tekhnolohii v dystantsiine navchannia u vyshchii shkoli. [Problems of implementing digital technologies in distance learning in higher education]. *Youth & market*, No. 11–12 (197–198). pp. 33–38. [in Ukrainian].
2. Vasylenko, V., Borsukovska, A. & Yavorska, Yu. (2023). Osoblyvosti vykorystannia instrumentiv dystantsiinoho navchannia u zakladakh vyshchoi osvity pid chas voiennoho stanu [Peculiarities of using distance learning tools in higher education institutions during martial law]. *Bulletin of the Book Chamber*. No. 7. pp. 16–23. [in Ukrainian].
3. Volosovets, A.O., Slonetskyi, B.I., Zozulia, I.S., Bobrova, V.I., Ivashchenko, O.V., Verbytskyi, I.V. & Savchenko, D.S. (2020). Osoblyvosti dystantsiinoho navchannia v ramkakh pisliadyplomnoi pidhotovky likariv z medytsyny nevidkladnykh staniv [Peculiarities of distance learning within the framework of postgraduate training of emergency medicine doctors]. *Medical education*. No. 3. pp. 5–8. [in Ukrainian].
4. Horbatiuk, O.V. Dystantsiina osvita v Ukraini: osoblyvosti ta osnovni problemy (2020). Distance education in Ukraine: features and main problems]. *Pedagogical Education: Theory and Practice*. No. 28. pp. 15–25. [in Ukrainian].
5. Klokar, N.I. (2012). Metodolohichni osnovy zaprovadzhennia dystantsiinoho navchannia v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii [Methodological foundations of the introduction of distance learning in the system of advanced

САМОСТІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ХОРЕОГРАФІВ ЯК ЧИННИК ЇХ ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

training]. *The path of education*. No. 4 (46). pp. 38–41. [in Ukrainian].

6. Marusei, T.V. & Bilyk, T.L. (2018). Suchasni tendentsii rozvytku dystantsiinoi osvity v Ukraini [Current trends in the development of distance education in Ukraine]. *Science, Research, Development. Pedagogy. Science, Research, Development. Pedagogy*. No. 8. C. 14–17. [in Ukrainian].

7. Fedorchenko, S.V. (2019). Dystantsiina osvita ta mistse psykholohichnoho zabezpechennia v nii [Distance education and the place of psychological support in it]. *Young scientist*. No. 9 (73). pp. 51–54. [in Ukrainian].

8. Shevchuk, I. & Shevchuk, A. (2022). Osvitnia analityka kriz pryzmu viiny: vyklyky ta mozhlyvosti dlia vyshchoi shkoly Ukrainy [Educational analytics through the prism of war: challenges and opportunities for higher education in Ukraine]. *Economy and society*. No. 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-80> (Accessed 14 June 2025) [in Ukrainian].

9. Altbach, P.G., Reisberg, L. & Rumbley, L.E. (2019). Trends in Global Higher Education: Tracking an Academic Revolution. Brill. pp. 17–19. [in English].

10. Costello, E. (2013). Opening up to open source: looking at how Moodle was adopted in higher education. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*. No. 28(3). pp. 187–200. DOI: 10.1080/02680513.2013.856289 [in English].

11. Damnjanovic, V., Jednak, S. & Mijatovic, I. (2015). Factors affecting the effectiveness and use of Moodle: students' perception. *Interactive Learning Environments*. No. 23 (4). pp. 496–514. DOI: 10.1080/10494820.2013.789062 [in English].

12. Perez-Perez, M., Serrano-Bedia, A-M. & Pigueros, G.G. (2020). An analysis of factors affecting students' perceptions of learning outcomes with Moodle. *Journal of Further and Higher Education*. No. 44 (8). pp. 1114–1129. DOI: <https://doi.org/10.1080/0309877X.2019.1664730> [in English].

13. Sherman, M., Puhovski, E., Kambalova, Y. & Kdyrova, I. (2022). The future of distance education in war or the education of the future (the Ukrainian case study). *Futurity Education*. No. 2(3). pp. 13–22. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED/2022.10.11.30> [in English].

Стаття надійшла до редакції 02.08.2025

УДК 378.091.3:37.091.12.011]3-051:793.3

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.341528>

Ксенія Короткевич, доктор філософії, викладач кафедри хореографії
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1999-4618>

Ольга Соколова, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри фортепіанного виконавства і педагогіки мистецтва

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2110-3047>

САМОСТІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ХОРЕОГРАФІВ ЯК ЧИННИК ЇХ ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті розкриваються сутнісні характеристики та визначено поняття “самостійна діяльність майбутніх викладачів хореографічних дисциплін”. Розкрито потенціал самостійної діяльності як чинника підвищення ефективності професійної підготовки здобувачів вищої хореографічної освіти, специфіка якої полягає в органічному поєднанні інтелектуальної, художньо-творчої та рухової (кінезіологічної) складових. Визначено, що самостійна навчальна діяльність майбутніх викладачів хореографії базується на таких видах активності у процесі навчання, як: здатність до самоорганізації, прояви вольових якостей; високий ступінь розвитку мотивації та цільового визначення у навчанні; спроможність реалізовувати самоосвіту, самонавчання.

Ключові слова: самостійна діяльність; майбутні педагоги-хореографи; самоосвіта; самоорганізація; мотивація; професійна підготовка; здобувачі освіти.

Лім. 7.

Kseniia Korotkevych, Doctor of Philosophy, Lecturer of the Choreography Department,
Mykhaylo Drahomanov Ukrainian State University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1999-4618>

Olha Sokolova, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Piano Performance and Art Pedagogy Department,

Mykhaylo Drahomanov Ukrainian State University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2110-3047>

AUTONOMOUS ACTIVITY OF PROSPECTIVE CHOREOGRAPHY EDUCATORS AS A DETERMINANT OF THEIR EFFECTIVE PROFESSIONAL TRAINING

The article reveals the essential characteristics and defines the concept of “autonomous activity of prospective choreography educators”, which is interpreted as a psychological phenomenon, which consists in the ability to personally: determine educational goals, navigate educational problems and find their own creative approaches to their solution, manage